

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และผลผลิตของโครงการลดอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรหมู่บ้านดอนบม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางโดยใช้ CIPP MODEL เป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัย กลุ่มประชากรศึกษาประกอบด้วยเกษตรกรที่ผ่านการตรวจเลือดและอบรม จำนวน 68 คน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 7 คน เจ้าพนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 คน และคณะกรรมการหมู่บ้านจำนวน 4 คน ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ต่อเนื่องจนถึงเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2547 โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต

ผลการประเมินด้านบริบทพบว่าบ้านแยกเป็น 4 หมู่ (หมู่ 6 7 10 และ 13) จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1075 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 5264 คน ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน ช่วงอายุที่พบมากที่สุด คือ 30-39 ปี ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 37.91 ประชากรร้อยละ 58.51 ประกอบอาชีพทำนา ประชากรร้อยละ 40.28 มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000 - 19,999 ส่วนข้อมูลด้านโครงการลดอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในบ้านดอนบมดำเนินงานเมื่อปี พ.ศ. 2544 โดยมีการจัดอบรมกลุ่มเกษตรกรพร้อมกับตรวจเลือด เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สารเคมี

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ พบว่าบุคคลากรสามารถให้คำแนะนำที่เกษตรกรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมากที่ระดับค่าคะแนนเฉลี่ย 2.46 ด้านวัสดุอุปกรณ์พบว่าอุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรมมีความเหมาะสมกับเกษตรกรในระดับปานกลางที่ระดับค่าคะแนนเฉลี่ย 2.31 ส่วนอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจเลือดมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับเกษตรกรในระดับมากที่ระดับค่าคะแนนเฉลี่ย 2.79 ด้านงบประมาณพบว่าเกษตรกรหรือชุมชนมีส่วนร่วมน้อยในการจัดสรรงบประมาณของโครงการที่ระดับค่าคะแนนเฉลี่ย 1.43 ด้านบริหารจัดการพบว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลางที่ระดับค่าคะแนนเฉลี่ย 2.29

ผลการประเมินด้านการดำเนินงานพบว่าโครงการมีการประชาสัมพันธ์โครงการให้เกษตรกรรับรู้ข้อมูลโครงการในระดับน้อย ที่ระดับค่าคะแนนเฉลี่ย 1.62 ส่วนข้อมูลด้านการติดตามผลการดำเนินงานพบว่าเจ้าหน้าที่มีการติดตามผลการดำเนินงานในระดับน้อยที่ระดับค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51

ผลการประเมินด้านผลผลิตพบว่าจากเกษตรกรกลุ่มอบรมทั้งหมด(13 คน) และเกษตรกรกลุ่มไม่อบรมร้อยละ 76.37 (42 คน)มีระดับความรู้ดีมาก โดยได้คะแนนระหว่างร้อยละ 80-100 เกษตรกรร้อยละ 63.24 (43 คน) ยังคงมีการนำสารเคมีมาใช้ในการกำจัดศัตรูพืช โดยสารเคมีที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสารกำจัดแมลงทั้งในกลุ่มของพาราไธออนเมธิล เอ็นโดซัลเฟน เมโทมิล เมวินฟอส และยังมีการใช้สารกำจัดวัชพืชในกลุ่มไกลโฟเสตด้วย เกษตรกรร้อยละ 41.18 (28 คน) มีการนำสารสกัดชีวภาพมาใช้ การจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายเพื่อแก้ปัญหาด้านศัตรูพืชยังไม่สามารถจัดตั้งกลุ่มขึ้นได้

ข้อเสนอแนะในด้านการปรับปรุงโครงการ ในการที่จะทำให้โครงการประสบผลสำเร็จผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ การที่โครงการจะประสบผลสำเร็จได้ควรมีการปรับปรุงการดำเนินงานใน 3 ประเด็นคือ การประสานงานระหว่างหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์โครงการ และการติดตามประเมินผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในประเด็น “การตลาดมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผักหรือผลไม้ปลอดสารพิษอย่างไร”

The purposes of this cross sectioned descriptive research were to assess context, input factor, process and productions of danger decreasing project form using pesticide of agriculturists of Ban-Don-Bom village, Tumbon Muangkaw, Muang District, Khon Kean Province. CIPP MODEL was used as the framed idea; the used population was 68 trained and blood checked agriculturists, 7 personnel of the project, 2 local administrative personnel, and four village committee. The data was collected from November 2003-July 2004 by interviewing and observing.

From the results of the assessment, it was found that the village was divided into 4 group(moo) (moo of 6,7,10 and 13) of 1075 households and 5264 villagers. Majority of population was in labour force; their range of age was 30-39 years old. 37.91% finished primary education; 58.51% was farmers; 40.28 % earned \$ 10,000 - \$ 19,999. For the project of danger decreasing from using pesticide of Don Bom village in 2001, farmers were trained and had their blood checked to make them understood of how to use chemicals.

For the input assessment, it was found that the mean of 2.46 was unable advice, 2.31 was suitable tools in training, 2.79 was instruments used in blood checking; 1.43 was participation in budgeting, and 2.29 was management.

For the project management, the project had public relations at a low level of 1.62, and the personnel-follow up was also at a low level of 1.51.

For the production, it was found that 100% of trained agriculturists (13persons) and 76.37 % of the non-trained has a good level knowledge of 80-100 per cent, 63.24 % of them(43 persons) still used chemicals. Most of these chemicals were Parathion Endosulfan, Metheomil, Mevinphos and Glyphosate. 41.18% of agriculturists (28 persons) used bio material. The network for solving pesticide problems could not be established yet.

Suggestion for the breakthrough of this project was improving management in 3 areas : co-operation between agencies, project public relations, and assessment follow-ups.

Suggestion for other research was the study of how marketing has impact on buying non pesticide fruit and vegetables.